

Obsah:	1
Plánované akce	2
Editorial	
Společenská kronika	
Jubilanti – 7./2014 – 2./2015	4
Dušan Holý čestným členem	4
Oldřich Krejčí stoletý	7
Nepůjdem od mamky	9
K inspiraci (aj poučení)	
Vzpomínka (M.Kolaja)	9
Výstava v EÚ	10
Ze Slováckých pověstí - VII.	12
Folklorní (i jiné) akce	
Není lepší...	13
XII.košť pálenek	16
Bučovice	18
Strážnice	19
Zájezd do Itálie	27
Odhalení pomníku ve Světlé	32
Milotice	34
MFF Brno	38
100 let od nar.L.Kunze	39
Bukovina	41
Setkání Krúžků	42
Vinařovo okénko	
Ach Bože, prebože...	48
Fotoreportáž	50
Receptář	
Jitřnice	55

*

Plánované akce – do 12. /2014 :

Besedy u cimbálu:

listopad 19.11.,

prosinec 3.12, 17.12.,

vždy od 19 hod., místo konání není známo - na Šumavské je rekonstrukce sálu, také termíny mohou být měněny dle situace.

Další akce zatím nejsou známy- sledujte web či nástěnku.

*

Editorial

Milí a ctění členové a příznivci SK,
jestli máte pocit, že uplynula dost dlouhá doba od minulého jubilejního Krúžkozoru – tak máte pravdu. Do červnového čísla mně totiž nepřišel jediný příspěvek. Jestli to bylo tím divným jarem nebo čím, ale vážně ani řádka. Tak jsem se zasekla taky, a rozhodla se, že jestli to tak půjde dál, nechám to plavat. Pak ale přišel až tklivý přípis od dávného a vzdáleného člena (viz níže), a roztála jsem – aspoň do nejbližšího budoucna. Další číslo –tedy až říjnové- vychází ve frekvenci, na které možná bude rozumné se domluvit, pokud to další vývoj situace potvrdí. Koneckonců, naši pražští bratři to mají také tak...

V tomto čísle už se ale přispěvatelé docela pochlapili (byť trochu nátlaku to pravda chtělo...), a jistě bude dost témat, do kterých se s chutí začtete, a fotoreportáž (ty já mám nejradši) taky nepochybně zaujme. A protože se jich za ten půlrok odehrálo požehnaně, a ne

o všech máme reportáže, tak aspoň obrázkové nat'uknutí. Naše jubilanty jsem z jistě srozumitelného důvodu uvedla i zpětně, a do února roku příštího, kdy se předpokládá další číslo (nebo snad ne?). Nezařadila jsem do nich půlkulatinu – ty až od 70 let. Oslavit si je ale klidně můžete...

Tudíž jestli nechcete, aby toto číslo bylo (nedejbože) poslední, zamyslete se nad svou ochotou časopis udržet při životě – jen redakční rada to dělat nemůže.

A ještě znovu –již poněkolikáté- připomínám, abyste psali co technicky nejjednodušším způsobem (NE- různá písma, barvy, odklepnuté odstavce, dělení slov čárkou atd.), jinak nám dá spoustu práce uvést to programem do jednotného formátu.

A tož Vám přeju kromě příjemného počtení i hezký podzim, těšte se z něho, ať jste též v podzimu života anebo ještě zdaleka ne – a těším se, že dál už to vydávání poběží jako po másle...

Jiřina Lacinová

*

Vážená paní Lacinová,

dovolte, abych Vám a Vaším prostřednictvím vedení Krúžku poděkoval za zaslání Krúžkozoru. Jsem rád, že mohu být tímto způsobem v jistém kontaktu s prostředím, kde odvedl kus práce můj životní kamarád Jan Miroslav Krist se svou ženou Zdenou. Vaši editorskou práci ocení budoucí historici krúžku a celého folklorního hnutí na Moravě. S přáním všeho dobrého Vám i celému Krúžku

Karel Pavlíščík. Zlín

*

Společenská kronika

Jubilanti -VII.-XII./2014

červenec

Ing. Kučera Josef . 85

září

Kristová Zdena 70

Výmola Zdeněk 75

listopad

Ing. Stöhr Jan 85

prosinec

Stanislav Miroslav 60

Ing. Barták Kurt 75

Skalníková Drahomíra 75

Blahopřejeme!

*

Společenská kronika

Dušan Holý čestným členem krúžku

Václav Štěpánek

Čestné členství se v krúžku neuděluje často. Ve stanovách se píše, že o něm rozhoduje výbor, a to za mimořádné zásluhy o spolek nebo o jeho účely. Dušan Holý, jehož našim čtenářům netřeba představoval (a kdo by jej snad neznal, lze doporučit Storočenku Zdeňka Fajbuse či jiné moudré knihy), obě tyto podmínky, jak uvidíme dále, splňuje bezezbytku. Do krúžku přišel na počátku svých studií v Brně,

a to bylo v roce 1951. Přivedl jej tam jeho starší bratr Luboš, který tehdy v krúžku primoval. ¹

Dušan během svých studií v krúžku vynikl především jako zpěvák a tanečník. Vladimír Svoboda „Hefín“, vynikající krúžkařský muzikant, vzpomínal především na Dušanův odzemek, který si při besedách často „zaskákal“. Nedávno Dušan do krúžkařského archivu věnoval celou řadu svých vzpomínek a písemností, o čemž jsme informovali v Krúžkozoru č. 100 z února letošního roku. Na jednom listě A 3 shromáždil fotografie svých cifer verbuňkových i odzemkových. Jsou skutečně neuvěřitelné. Škoda, že my mladší jsme je bohužel nemohli vidět na vlastní oči – bohužel, jak také Dušan napsal na jiném dokumentu předaném krúžku, „byly časy byly, ale sa minúly...“

Dušan se ke krúžku vždy hrdě hlásil, na všech vzpomínkových vystoupeních vystupoval vždy s něčím originálním, vypomohl svým nezapomenutelným horňáckým přednesem písní třeba i při vánočních besedách... Takže „mimořádné zásluhy o spolek“, jak praví stanovy, Dušan bezesporu má, no a pokud jde o tu druhou možnost či podmínku, tedy „rozvíjet účely spolku“, jež jsou ve stanovách konkretizovány ve smyslu „činně se účastniti na projevech slovácké lidové kultury“ a „pěstovati, udržovati a prohlubovati osobitost slováckého lidu“, tož tu má profesor etnografie a zpěvák od Boha a také Horňák tělem i duší splněno měrou tak vrchovatou, že to více snad ani nejde. Čestným členem krúžku měl být Dušan Holý již dávno...

Výbor udělil čestné členství Prof. PhDr. Dušanu Holému, DrSc., k jeho 80. narozeninám, jichž se dožil 25. dubna (* 1933). Pravda, celý rok trvalo, než jsme s Dušanem vyladili termín, kdy bude moci na besedu přijít. Povinnosti, ale třeba i zdraví, mu to ne vždy dovolily. A tak teprve vlastně přesně po roce, 23. dubna, mohl

1 Lubošova muzika v krúžku hrála pět let a Luboš s krúžkem udržoval čilé kontakty i později a podílel se na různých krúžkařských vystoupeních. Při příležitosti jeho 75. narozenin, v pořadí v Etnografickém ústavu Moravského zemského muzea, který krúžek zaštiťoval, byl jmenován čestným členem krúžku.

besedu u cimbálu Dušan poctít svou návštěvou. A nebyl sám, k čestnému členství mu přišli pográtulovat bývalí krúžkaři z daleka, nejvíce však z jeho rodného Hornácka: Jan Pavlík, Martin Zálešák, Martin Hrbáč, Petr Mička, z Kyjovska Jura Petřů, a nejspíš jsem na někoho ještě zapomněl. Vše to natáčel „létající hornácký reportér“ Tonda Vrba (k zhlédnutí např. na:

<http://www.slovackodnes.cz/?topic=krasna-atmosfera-na-slovackem-kruzku-v-brne-s-poctou-pro-profesora-dusana-holeho-tocil-tonda-vrba>). Předávání čestného členství bylo okořeněno i tím, že u toho mohl být starosta, který Dušana kdysi do krúžku přijímal – Jan Stöhr (pravda, v historii nejmladší starosta krúžku, v době jeho starostování jen o dva roky starší než nově přijímaný Dušan).

Tož, aby v krúžku na besedě primovalo pět primášů – náš Pepa Pokorný, Martin Hrbáč, Petr Mička, podlužácký primáš Jan Kružík a bývalý krúžkařský primáš Jura Burša, na cimbál hrál syn krúžkařského primáše z konce 40. let 20. století Jura Petřů (tedy musíme doplnit mladší, poněvadž jeho otec, jak víte, se také jmenoval Jura) a zpívali k tomu oslavenec Dušan Holý, a dále Jan Pavlík, Martin Zálešák (který se nejprve zdráhal, že má něco s hlasem, ale pak se rozezpíval tak, jak jej známe), náš mužský sbor v plné sestavě, tož to už tady dlouho nebylo. A když k tomu ještě přičteme úspěšný košť pálenek, kterých se shromáždilo přes 130 vzorků, pak lze říci, že takovou besedu krúžek nezažil již léta.

*

„Tož do krúžku jsem poprvé přišel v roce 1936...“, aneb Oldřich Krejčí stoletý

Václav Štěpánek

Čestný člen Slováckého krúžku v Brně (čestné členství mu bylo uděleno v roce 1994) se šestého května letošního roku dožil stovky. Dalo by se říci, v plné svěžesti. Strýcu Olinovi to už sice nechodí, jak by si přál – když byla krúžkařská delegace loni ve sklepě v Kyjově přát neúnavnému folkloristovi k jeho devětadevadesátinám (on sám ovšem v pozvánce k setkání nic o žádných oslavách nepsal, mělo jít o setkání, kde se bude hovořit o „současných trendech ve folklóru“), bylo vidět, jak moc by si chtěl ještě zatancovat jeho oblíbenou skočnou, berle v tom však poměrně úspěšně bránily – ale jinak je stále mladík. Hlas jak jerišská trouba, písní nepřeberné množství, humoru na rozdávání. Ostatně, pamatujete si, jak strýc Olin se svou manželkou tancoval skočnou na 100. výročí krúžku (to mu bylo čtyřidevadesát), a jak humorně dokázal povídat o svých zážitcích s folklórem? Inu, je to živoucí folklórní legenda. Zcela po právu byl strýc Olin také oceněn na letošním strážnickém festivalu (viz náš článek v Krúžkozoru na jiném místě)...

Letošní jubilat přišel do krúžku poprvé v roce 1936. Jako rodáka ze Svatobořic jej tam přivedl jeho starší přítel Karel Bimka, zpěvák hrdinského hlasu, jaký se již nerodí, v té době ovšem také muzikant v krúžkařské kapele. Oldřich se s krúžkem brzy šzil, za války v něm také stárkoval, a když byl po válce zaměstnán v Praze, tož chodil i mezi tamní krúžkaře. Strýc Oldřich tak prošel oběma krúžky a také jsme na něj patřičně vzpomněli na letošním setkání krúžků na Kopánkách pod Mikulčíným vrchem.

Ke stému výročí krúžku jsme od manželů Krejčích dostali velký kožený kufr. Strýc mi tehdy tajemně pověděl: o ten obsah ani tak nejde, ale ten kufr je z bizoní kůže... Ale jakpak by o ten obsah

nešlo. Byly to jeho kroje, které krúžku věnoval, podobně jako řadu fotografií ze soukromého vystoupení krúžku v Náměšti nad Oslavou v roce 1946, uspořádaném pro prezidenta E. Beneše. Při návštěvě, kterou výbor plánuje uskutečnit ještě do konce roku, se budeme muset strýca zeptat, kdo to na těch fotografiích všechno je. Kdo jiný by to mohl vědět?

Na závěr pak dovolte jednu humornou příhodu. Strýc na oslavách svých pětadevadesátin vzpomínal, jak jako pětáosmdesátiletý vinař vysazoval nový vinohrad. Všichni mu tehdy prý říkali: „*Oline, na to se vykašli, to víno už neužiješ.*“ „*No a vidíte,*“ konstatoval strýc, „*ti co mně to radili, už tu nejsou, a já z toho vinohrada už sedm let piju dobré víno...*“

Tož vinohrad už sice strýc Oldřich neobdělává, víno mu ale stále chutná, a dej Bože, aby tomu tak bylo i do budoucna. Jen málokterý folklórní region se může pochlubit takovou folklórní legendou. A je ctí našeho krúžku, že se k nám Oldřich stále hlásí, živě se zajímá o dění krúžku, píše dopisy se vzpomínkami a vůbec, má krúžek rád.

Multos annos, milý Oldřichu, na mnohá léta... A děkujem za vše, co jsi pro krúžek a jeho „slávu“ dělal a děláš...

Nepůjdem od mamky, půjdem pod věnečkem

Hana Dostálová

29.srpen 2014 byl významným dnem ze dvou důvodů – jednak jsme vzpomněli 25. výročí zahájení mezinárodního folklórního festivalu v Brně, jednak nastoupila novou životní etapu dlouholetá tanečnice Slováckého krúžku, opora taneční skupiny a italofilka Lucka d’Ambrosová. Místo pro konání svatebního obřadu si rodina vybrala v důstojném prostředí zámečku Belcredi v Líšni, svatbě přálo i počasí. Nevěsta byla půvabná v bílých šatech s krajkovým bolekem a jednoduchou kytičkou ve vlasech, ženich usměvavý, rodiče nevěsty jako vždy pohostinní. Svatebčané se sešli v hojném počtu, včetně tanečníků krúžku v brodských a jiných krojích, a šesti zpěvaček, které zapěly píseň dle přání snoubenců. Následovala tradiční show připravená tanečnicemi, kdy nevěsta hrdinně maširovala ruku v ruce s Lubou Vilamem za bohatýrského reprodukováného zpěvu písně *My jdem, my jdem vojenským pochodem*, známé z interpretace Josefem Bekem v pohádce *Zlatovláska*. Oba museli předvést i jiné dovednosti do budoucna potřebné...

Takže milí novomanželé – hodně štěstí na další společné cestě!

*

K inspiraci (aj poučení)

Vzpomínka

Václav Štěpánek

Velmi zajímavou fotografii poskytla do krúžkařského archivu naše členka Jarmila Davidová. Pochází z roku 1934 a je na ní zachycen po své doktorské promoci (PhDr.) Maxmilián Kolaja (23. května 1883 Vlkoš u Kyjova – 10. října 1966 Letovice), jedna z význačných

osobností meziválečného krúžku. Naše čestná členka Zdena Jelínková, která přišla do krúžku v roce 1936, vždy vzpomínala na jeho fundované přednášky o Slovácku: přednášková činnost totiž tehdy byla nedílnou součástí krúžkařských setkání. M. Kolaja byl filolog, zakladatel polonistiky na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity, kde v letech 1923–1955 působil jako lektor polštiny, za což také získal nejvyšší polské vyznamenání. Ve svých filologických pracích

však nezapomínal ani na své rodné Slovácko: v roce své doktorské promoce mu vyšla publikace *Nářečí na Kyjovsku a Ždánsku*. Na fotografii stojí Maxmilián Kolaja uprostřed ve druhé řadě. Vedle něj zleva (po jeho pravici) je jeho manželka Valerie, před ním v kroji je jeho sestra z Vlkoše, po jejíž pravici stojí syn Jiří, pozdější profesor sociologie v USA (1919–2003), příchodí je jeho dcera Jitka.

*

Pozvánka do Paláce šlechtičen na výstavu „Ustrňte se nad osudem válečných vdov a sirotků“ (25. 6.- 31. 12. 2014, Koblížná 1)

Hana Dvořáková (vedoucí Etn.ústavu MZM)

V Evropě se roku 1914 otevřela opona pro „theatrum doloris“, na jehož konci v roce 1918 byly miliony padlých a zmrzačených a nové uspořádání politické mapy kontinentu. V zákulisí tohoto vá-

lečného divadla se odehrávala malá soukromá dramata nenaplněných životů, zmařených lásek a drobných každodenních problémů umocněných dopadem válečných událostí.

V tomto duchu zaměřil Etnografický ústav MZM v rámci projektu Velká válka komorní výstavu, která představuje jinou stranu války, tj. svět zázemí, z něhož se vojáci rekrutovali a útrapy každodenního života těch, kteří na ně čekali. Vystaveny jsou nikoliv špičkové slohotvorné exponáty, uniformy či zbraně, ale naopak všední předměty a upomínky, jejichž předností je vazba na konkrétní osoby. Exponáty tak prezentují příběhy jednotlivců a mají neobyčejně silný emoční náboj, což je podtrženo projekcí filmu zachycující jednu válečnou lásku (r.Petr Baran). Autorka výstavy Hana Dvořáková projekt rozdělila do tří pasáží mapujících vyhlášení války, odvod na frontu, následně obavy o válčící vojíny a průvodní

jevy v zázemí postiženém bídou, v závěru pak tragický dopad válečných událostí v podobě fenoménu válečných vdov a sirotků.

Zahájení výstavy dne 24.6. bylo plně v rukou Slováckého krúžku. S velkým citem pro dobovou atmosféru zareagoval mužský sbor programem odvedeneckých písní sestaveným M. Hebronem, který se nechal inspirovat pásmem mužského sboru z Kyjova. Stylovost akce podtrhl hrou na harmoniku člen cimbálové muziky Slov.krúžku J. Macháček. Již nástup chlapů velmi civilně oděných do černých kalhot, černého saka či vesty, bílé košile, s černým kloboukem na hlavě dokázal navodit tragiku počátku války. Celek pak jen doplnil detail v podobě odvedeneckých kuffíků, které si někteří zpěváci z vlastních zdrojů na pódium donesli. Vystoupení plně vystihlo ideu výstavy a umožnilo tak přítomným přenést se do pohnutí roku 1914.

Slovácký krúžek s Etnografickým ústavem dlouhodobě a úspěšně spolupracuje. Nejsou to jen oblíbená a zainteresovanou veřejností vítaná vystoupení jak ženského tak mužského sboru či cimbálové muziky, s nimiž se v hale Paláce šlechtičen opětovně setkáváme, ale i podpora v rovině pochopení pro realitu muzejního života (velmi hmatatelně o Brněnském fašanku). Vytvořila se zde zpětná vazba, jíž jsem velmi ráda. Dovolte mi, abych za tuto podporu ještě jednou všem poděkovala.

Ze Slováckých pověstí – VII.

O původu sochy sv. Liboria (*Dubňany*)

Před 120 lety byl za dvorem větší rybník než je dnešní. Tam stála socha sv.Liboria, patrona rybářů, z roku 1726. Má roucho biskupské a mnozí tvrdí, že je to sv.Mikuláš. O původu této sochy se vypráví, že hrabě Czobor měl za ženu dceru Lichtenštejnů a za časů

roboty byl krutým vládcem celého tohoto panství. I svou manželku nenáviděl a velmi zle s ní zacházel.

Jednou ji vyzval, aby s ním jela ze zámku čejkovského do dvora jaroňovského kočárem. Cestou s ní vyvolal hádku, a když přijeli na hráz tohoto rybníka, strčil do ní, až vypadla z kočáru. Do rybníka nespadla. Zachytila se za křoví. Hrabě pokračoval v jízdě. Jakmile přijeli do dvora a za hrabětem se zavřely dveře, kočí rychle jel zpět k rybníku. Chtěl se přesvědčit, co se s hraběnkou stalo. Ta se zachytila za šaty o akátový keř, a tak se zachránila. Z vděčnosti za svou záchranu od jisté smrti nechala na tom místě postavit sochu sv. Liboria, jež v dřívějších letech byla obrácena k rybníku. Později při stavbě železnice byla socha přemístěna a obrácena čelem k lesu.

Dodala J. Lacinová

(Literatura:

ŽARDECKÝ, Jiří „Slovácké pověsti“, Arca JiMfa, 1998)

*

Folklorní (i jiné) akce

Není lepší než, „když sa všeci chlapani zejdu“

Mirek Dostál

Tento upravený úryvek textu z písničky „Není lepší jak v nedělu“ mi přišel na mysl, když jsem procházel korespondencí Mužského sboru z letošního jara a léta. Mužský sbor Slováckého krúžku má od fašanku na svém kontě několik úspěšných sborových akcí.

První z nich byla účast na „Zpívání pod Šumárníkem“, pořádané Obecním úřadem v Kněždubě, dne 22. března tohoto roku. Že to nebyla jen ledajaká akce, svědčí nejenom přítomnost Českého

rozhlasu, který koncert vysílal v přímém přenosu, ale také účast věhlasné CM Martina Hrbáče, Brněnských gajdošů, mužských a ženských pěveckých sborů, převážně z místního regionu. Náš sbor se účastnil v rekordním počtu 21 členů, za doprovodu primáše CM Krúžku- J. Pokorného. Naše vystoupení bylo ostatními účastníky zpívání hodnoceno jako velmi dobré. Pořadem provázela hlasatelka ČR, PhDr. Marcela Vandrová, která milým způsobem vyzpovídala našeho Mirka Hebrona. Mírek na sebe prozradil zajímavosti o původu svého jména, což by jistě byl námět na samostatný článek některého příštího čísla Krúžkozoru. Jak už to při takových setkáních bývá, již během koncertu a po skončení oficiální části probíhalo sbližování jednotlivců i celých kolektivů ne jinak, než u sklenice dobrého vína.

Vystoupením v Kněždubě kontakt s Českým rozhlasem neskončil, ale naopak se prohloubil realizací následujících pořadů. Tím prvním byl pořad koncipovaný Jiřím Plockem a Jaroslavem Nečasem, nazvaný „Na pěknú notečku“, který byl jakousi virtuální retrospektivou počátků Českého rozhlasu s vazbou na folklór. Natáčení pořadu bylo v prostoru nám dobře známém, až domácím, v Etnografickém muzeu. V pořadu sice Mužský sbor přímo nevystupoval, ale po jeho skončení se „volně krúžkařsky muzicírovalo“, samozřejmě pod taktovkou sboru.

Vyvrcholením letošní spolupráce s rozhlasem však byla účast sboru na slavnostním koncertě k 90. letům Českého rozhlasu, který se dne 3. dubna pořádal v prostorách Besedního domu v Brně. Před zaplněným hledištěm Besedního domu se představily nejznámější celebrity folklóru spojené s Českým rozhlasem. Samozřejmě hlavním pilířem programu byl BROLN pod vedením primáše Františka Černého. Po boku BROLNu se během večera vystřídal plejáda hostů, z nichž pro ilustraci uvedu alespoň Hanu a Petra Ulrychovy, či zpěváků Jozku Černého. Na počátky rozhlasu však také zavzpomínal Jaroslav Nečas a ke slovu přišlo i mládí v osobě Jany Otáhalové a dalších. Bylo pro nás ctí, že jsme se mohli prezentovat za doprovodu BROLNu svým pásmem vojenských písní z Podluží „U Dunaja“, u

Prešpurka“. Snad náhodou, nebo proto, že pořad byl naživo vysílán Českým rozhlasem, se náš sbor opět sešel v hojném počtu, takže i celkový dojem z našeho vstupu byl velmi dobrý, což mohu bez uzardění dosvědčit dle vyjádření posluchačů v sále.

Další aktivity Mužského sboru se obrátily směrem k Etnografickému ústavu, ale o tom se již píše na jiném místě Krúžkozoru, zrovna tak, jako o odhalení památníku Cyrila Metoděje ve Světlé. Pouze bych rád v této souvislosti poděkoval Dr. Dvořákové za nádhernou přednášku o Velké válce, kterou nám o prázdninách za naše vystoupení při vernisáži výstavy „Ustrňte se nad osudem válečných vdov a sirotků“ věnovala.

Mužský sbor se také scházel, samozřejmě v to zkoušky nepočítaje, při různých – intimnějších setkáních. Kromě jiného jsme si chutno pozpívali a dobrých vín pokoštovali ve sklepe u Jana Stöhra v Perné, kam jsme byli pozváni 7. května. Zvláště jeho Frankovka nás dokázala rozezpívat, zrovna tak jako „huzené“ (v tomto případě jde o průměr, protože hlavní chod byl guláš). V závěru posezení jsme obdivovali akvarel s vtipným povídáním na rubu od Miloše Pavlíka, aniž bychom byli tušili, že se na nás Miloš již dívá z folklórního nebe.

Měsíc nato jsme pro změnu koukali na pláň Pálavy (s vinohrady v katastru Perné) z protějších Dolních Dunajovic od sklepa Zdeňka Bravence. Zde nás při bohatýrském zpěvu podpořili členové Mužského sboru v Dolních Dunajovicích. Dunajovický sbor je jedním ze spřízněných pěveckých uskupení našeho sboru, zvláště proto, že podstatnou část jeho členstva tvoří bratři a bratrance Rampulové a Bravencové.

Povídání zakončím písní, která tak dobře vykresluje fungování mužských, ale i ženských sborů, a která se mi při psaní tohoto článku stále vrací . „Není, lepší, jak v nedělu, když sa všeci chlapanci zejdu.....“ , a já dodávám, že to nemusí být zrovna v nedělu, hlavně, když jde písnička.

*

XII. Košť pálenek

Lubomír Vylam

„Víš, že člověk pochází z pecky?“

„Jak jsi na to přišel? “

„Tak. Zasadíš pecku, vyroste strom. Na stromě švestky.

Ty posbíráš a vypálíš z nich slivovici.

Ze slivovice je opice a z opice přece člověk! “

Dva ročky už uplynuly a v krásný dubnový večer roku 2014 se opět konal tradiční Košť pálenek Slováckého krúžku v Brně. Tentokrát byla akce o to výjimečnější, že jsme nejen ochutnávali lahodné vzorky pálenek, ale zároveň jsme s Dušanem Holým oslavili jeho životní jubileum. Na tuto oslavu se také sjelo mnoho známých a významných osobností z řad Slováckého folklóru.

Letos bylo k degustaci předloženo celkem 123 vzorků, z toho 56 slivovic, 25 meruňkovic, 14 kalvádosů, 8 hruškovic a 20 ostatních pálenek. Vzorků tedy bylo opravdu hodně a některé komise se opravdu zapotily, aby rozhodly, který vzorek je nejlepší. Protože jak se říká u nás: „Každý degustátor jiná chuť, jiný vkus, jiný názor“. Vzorky byly ohodnoceny v šesti komisích. Komise hodnotící kategorii slivovic hodnotila vzorky ve dvou kolech, vítězové kategorií meruňkovice, kalvádos, hruškovic a ostatní pálenky vzešli přímo z hodnocení v prvním kole. Hodnotící stupnice byla dvacetibodová u každého posuzovaného vzorku. Hodnotily se následující vlastnosti – vzhled, vůně, chuť a jemnost. Níže uvádím tabulku složení degustačních komisí:

Komise 1	Štěpánek Václav, Macháčková Hana, Šalé František
Komise 2	Štěpánek Lubomír, Dostál Jan, Štěpánek František
Komise 3	D' Ambros Pavel, Zavadil Leo, Hlaváček František
Komise 4	Zelinka Milan, Seitl Stanislav, Dvořák Jiří

Slovácký krůžek v Brně

Komise 5	Doležel Stanislav, Macharáček Milota, Hebron Miroslav
Komise 6	Tauchman Vít, Vylam Lubomír, Kroulík Jakub

Absolutním šampionem letošního koštu pálenek se stala **hruškovice (H8) od Libora Mácy** ze Strážnice. Dále uvádím tabulku šampionů jednotlivých kategorií:

Kategorie SLIVOVICE - nejlépe hodnocené vzorky

Číslo vzorku	Pěstitel, místo sběru	Druh ovoce	Ročník	Alkohol %	Celkové pořadí
S21***	Jeřábek František, Heršpice	švestky + durancie	2013	51	1
S33**	Chasa, Nový Lískovec	švestky + durancie	2012	52	2
S54*	Týnková Milada, Strání	durancie - trnka	2013	50	3

Kategorie JINÉ PÁLENKY - nejlépe hodnocené vzorky

Číslo vzorku	Pěstitel, místo sběru	Druh ovoce	Ročník	Alkohol %	Celkové pořadí
Meruňkovice					
M11***	Slovácký krůžek, Brno	meruňky	2013	49	1
M22**	Sekanina Jan, Brno	meruňky	2013	50	2
M18*	Lučina Brno, Čučice	meruňky	2013	49	3
Kalvados					
J9***	Doležel Stanislav, Brno	jablka	2013	51	1
J1**	Hebron Miroslav, Ždánice	jablka	2012	50	2
J2*	Ungerman Jaroslav, Brno	jablka	2013	49	3
Hruškovice					
H8***	Máca Libor, Strážnice	hrušky	2013	51	1
H3**	Doležel Stanislav, Brno	hrušky	2013	50	2
H2*	Hlaváč František, Maloměřice	hrušky	2012	52	3
Ostatní					
O1***	Sattler Oldřich, Rohozná u P.	mirabelky	2013	59	1
O12**	Macharáček Milota, Obřany	ryngle	2011	52	2
O11*	Doležel Stanislav, Brno	kdoule	2012	50	3
O13*	Zemánek Petr, Prakšice	ryngle	2013	46	3

Závěrem bych chtěl poděkovat opravdu všem lidem, kteří se podíleli na přípravě degustace vzorků, organizaci celého koštu, ale také těm, kteří se starali o blaho návštěvníků koštu v samotný večer. Byla to dobrá práce. Myslím si, že se nám košt vydařil a návštěvníci byli spokojeni. Také bych chtěl jménem členů Slováckého krúžku v Brně poděkovat všem dárcům za jejich kvalitní vzorky páleného. A v neposlední řadě děkuji všem návštěvníkům, kteří přišli okošťovat, zazpívat si, zatancovat a dotvořili tak nádhernou atmosféru tohoto veselého večera.

*

XV. Zámecký košt vín Bučovice

Lubomír Vylam

Dne 17. 5. 2014 vystoupil náš Slovácký krúžek na 15. zámeckém koštu vín v Bučovicích. Na akci se podílely kromě Slovácku všechny dospělé složky krúžku. Na výstavě jsme vystoupili ve dvou vstupech a myslím si, že to byla povedená vystoupení.

Bohužel nám nepřálo počasí a celý den propršelo. I tento fakt přispěl k zmatkům v organizaci celého dne a také měl podíl na chudé početnosti přihlížejících, kteří se radši v komnatách zámku věnovali popíjení vínka. Mimo našeho krúžku na akci ještě vystoupila CM Cimbaho Bučovice, CM Mládí z Čejče, DoomDoobieDoobie Band Praha a CM Ondráš. Celý den uváděl jako moderátor „Karel Gott

revival Morava alias Josef Bouda“. I přes nepříznivé počasí si myslím, že jsme si den v rámci možností užili, odvedli jsme kvalitní výkony a ochutnali jsme dobré víno, a uvidíme, jestli se s organizátory dohodneme na další spolupráci.

*

Strážnický festival očima „nezávislého hodnotitele“

Václav Štěpánek

V dobách, kdy jsem působil jako novinář, byla jednou z mých priorit snaha pravidelně psávat recenze na různé folklórní festivaly a pořady, a pochopitelně i na festival u nás největší, tedy strážnický. Od těch dob ovšem již uplynulo dvacet let – poslední má recenze na strážnický festival vyšla v dávno již zaniklé Lidové demokracii (jež se vždy velmi zevrubně věnovala folklórnímu dění) v roce 1994. Proto jsem přivítal skutečnost, že mi byla prokázána čest, abych se jako tzv. nezávislý hodnotitel mohl vyjádřit k 69. ročníku strážnického festivalu. To mně po letech donutilo se k festivalu opět písemně vyjádřit.

Za těch 20 let, které uplynuly od mého posledního zamyšlení nad strážnickým festivalem, se na něm změnilo mnohé. Mohl jsem ty změny sledovat v podstatě kontinuálně, neboť bylo jen málo ročníků, které bych vynechal. Tak především, spolu s tím, jak postupně odcházeli poslední interpreti, o nichž bylo možno hovořit jako o tradičních, živým folklórem odchovaných zpěvácích, tanečnicích či muzikantech, zmizely tzv. klenotnicové pořady, kvůli kterým jsem do Strážnice zejména jezdil. Do určité míry je nahradily regionální pořady, jež mají za cíl uceleně představit více či méně dochované folklórní bohatství jednotlivých historických (či etnografických) územních celků. Tyto pořady nyní, alespoň podle mne, tvoří páteř festivalu, jsou obvykle dobře scénáristicky zvládnuty a často překvapí důrazem na co nejmenší stylizaci a snahu o jistou autenticitu.

Změnily se také pořady zahraničního folklóru. Přiznám se, že jsem na ně postupně přestal chodit. Postupně totiž zmizely programově ucelené prezentace, jež kdysi zřejmě autoři mohli do značné míry sami koncipovat, neboť měli možnost vybrat si pro svůj záměr ty zahraniční soubory nebo interprety, kteří se jim do pořadu hodili (zřejmě posledními příkladnými počiny tohoto typu byly *Velký redyg* Jaroslava Štíky v roce 1999 a *Z kraje pod Karpaty* Daniela Luthera z roku 2004, inspirované karpatskou tematikou, a *Cestami sběratelů severní Evropy* Juraje Hamara a Lucie Uhlíkové v roce 2001, představující poměrně uceleně severský folklór v podání souborů z Estonska, Finska, Švédska a Litvy). Nevím, jak dalece současná strategie či koncepce zvaní zahraničních souborů souvisí s členstvím festivalu v CIOFF, nicméně v posledních letech, byť autoři pořadů zahraničního folklóru dělají, co mohou, nejsou s to vytvořit jiný pořad, než běžnou mozaiku, obvyklou i na jiných festivalech u nás i v zahraničí. Je to dáno naprosto rozdílnou interpretační úrovní jednotlivých hostujících souborů, kolísající od profesionální formy baletního představení až téměř k autentickému folklóru, a také tím, že soubory často přijíždějí z tak rozdílných prostředí, jako je např. Indonésie a Slovensko (žel, i odtud jsou zařazovány soubory či skupiny do pořadů zahraničních, jakkoli strážnický festival vznikl mj. jako akce, „na níž se předvádí umění českého a slovenského lidu“²). Autoři letošního pořadu zahraničních souborů Juraj Hamar a Lucie Uhlíková sice pro letošek slibovali tematicky zaměřený pořad o vztahu člověka a zvířete a doufám, že v tom uspěli, bohužel se jeho prezentace vždy časově překrývala s jinými pořady, které jsem považoval pro festival za klíčové, nemohu tedy soudit.

To, co se nezměnilo prakticky za celou dobu trvání festivalu, a co je také vlastně jeho podstatou, je setkávání: s těmi, jež jste třeba řadu let neviděli, zpívání na různých místech i odpolední, večerní

2 Václav Frolec – Dušan Holý – Josef Tomeš: *Předmluva*. In: Strážnice 1946–1965, Brno 1966, s. 5.

a noční muzicírování. I když i v této vysloveně neformální rovině došlo k dost výrazným změnám, zejména pokud jde o ono muzicírování. Muzikantů je stále více a obejít všechny hloučky hudebníků obklopené zpěváky či jen posluchači je prakticky nemožné. Nicméně ve většině případů se jedná o stejnou, technicky zcela dokonalou hru školенých muzikantů, kteří s oblibou dávají svůj um patřičně najevo nejružnějsími rumunskými hory, doinami a dalšími „vypalovačkami“ (ne že bych si je rád neposlechl), ovšem folklórní projev a regionální punc těmto muzikám či muzikantům chybí. Jak balzám na duši pak působí některé „oficiální“ muziky hrající na stabilních místech v rámci „*Noci s hudci*“ či odpoledních zábav. Letos např. jako vždy čistý regionální projev strážnické muziky Michala Miltáka v sobotním večeru u amfiteátru Zámek, nevázaná zábava s muzikou Burčáci Pod Šancama či zemitý projev hornácké muziky Petra Mičky v nedělním odpoledni u Hájenky...

Samotná programová skladba letošního strážnického festivalu byla velmi vyvážená. Nebudu zde hovořit o programech Dětské Strážnice, které jsem pomíнул, stranou ponechávám také vystoupení profesionálního souboru typu SĽUK, jež letos činilo závěr festivalu.

Kvůli „profesionálnímu folklóru“ se na strážnický festival obvykle nejezdí. Již páteční slavnostní zahajovací pořad na Bludníku, představující jakýsi průřez festivalovými pořady (autor a režie Petr Ryšavý) byl vydařený, a to především zásluhou strážnických hostitelů, dokazujících, že folklórní tradice ve Strážnici má své pokračovatele. Zaujali desítky verbířů i nesmírně působivý závěrečný vpravdě „masový“ danaj, stejně jako gajdoš z Jablunkova, zvoucí na regionální pořad Těšínska. Oceňuji, že součástí pořadu byla také gratulace dvěma folklórním legendám, jež se v letošním roce dožili ve zdraví sta let, zpěváků a tanečnicků Oldřichu Krejčímu, žijícímu dnes v Kyjově ale původem ze Svatobořic, čestnému členu brněnského Slováckého krúžku (do něhož poprvé zavítal v roce 1934!) a primáši Františku Hamadovi z Uherského Hradiště, spoluzakladateli Hradišťanu. Větší pozornost však při pořadu tohoto typu musí být věnována konferenci. Pomineme-li řadu nepříjemných lapsů, jichž se konferenciérka dopustila, považujeme pro strážnický festival za nemístné využívat laciných bavičských triků, v podobě „zapojování“ diváků, kteří měli vstáváním reagovat v „soutěži“ o to, kdy bude vystupovat SĽUK (jehož vystoupení takto mělo být zřejmě prezentováno jako zlatý hřeb celého strážnického festivalu). Ostatně publikum samo tyto pokusy odmítlo a domnívám se, že do budoucna by si měla programová rada takovéto vpravdě „excesy“ pohlídat.

Vrcholem pátečního večera byl bezesporu pořad *Nepatříme do sběru* o „vysloužilých“ folkloristech. Autoru Davidu Pavlíčkovi se podařilo připravit scénář, který v sobě spojil jak značnou dávku humoru, tak také poctivého přístupu k folklórnímu dědictví. Všichni účinkující (soubory Skanzen Škoda Plzeň, Vavřinec (tanečníci Hradišťanu z 80. a 90. let minulého století), spevácka skupina Škrupina z Trenčína, „seniorský“ soubor Ischias z Opavy, věčně mladý Danaj ze Strážnice a nestárnoucí verbíř Josef Bazala ze Starého Města) myslím nikoho nepřekvapili vitalitou svého projevu, ta se prostě i u „starších“ zpěváků a tanečnicků předpokládá (ostatně kdo měl možnost slyšet mladistvý pěvecký projev stoletého Oldřicha Krejčího,

popř. vidět jej v jeho pětadevadesáti tancovat skočnou, jak to předvedl v roce 2008 v pořadu ke stému výročí brněnského Slovákého krúžku v sále brněnského Stadionu, u interpretů o jednu či dvě generace mladší ani nic jiného očekávat nemůže), jako spíše

jeho vyzrálostí a folklórní čistotou (i přes často karikovaný přístup). Nikoho, kdo viděl tento pořad, pak myslím ani nepřekvapilo, že hodnotitelská komise udělila titul laureáta festivalu skupině Škrupina z Trenčína. To, jakým způsobem si „chlapi“ ze Škrupiny poradili jak s mírně řečeno „štěklivými“ pijáckými písničkami, tak se zbojnickou tematikou z Kopanic, se především scénickým ztvárněním, vymykalo i z jinak navýsost nadprůměrného pojetí ostatních účinkujících.

Po dlouhé strážnické noci bylo těžké vybrat pořad, který by zahájil sobotní festivalový den. Verbířskou soutěž sleduji již od jejího prvního ročníku a jakkoli je a zůstane pilířem sobotního dne a divácky z historického hlediska dlouhodobě zcela nejúspěšnějším strážnickým pořadem, vypuštěním jednoho ročníku divák zas tak moc neztratí. Zvolil jsem proto komorní pořad Lucie Uhlíkové a Pavla Popelky *Na kraj Ameriky*, konaný v zámecké expozici. A do sobotního strážnického dne vskutku nemohlo být lepšího vstupu. Scénicky zdařile sestavený pořad ze slováckých písní a vyprávění o vystěhovalectví za oceán, jež bylo zejména z chudších oblastí (nejen) Slovácka v 19. a na počátku 20. století velmi rozšířené, jímž citlivě provázel Pavel Popelka, a jehož hlavními protagonisty byly zpěvačky ze Starého Hrozenkova (sbor Čečera) a Horňácká cimbaló-

vá muzika Petra Galečky z Lipova, přinesl něco zcela nového. Znal jsem doposud pár vystěhovaleckých písní z různých slovenských regionů, ale netušil, kolik jich vznikalo na Slovácku, resp. mezi samými vystěhovalci ze Slovácka. Připravit pořad rozhodně nebylo jednoduché, protože se nejedná o písně, které by se nacházely v aktivním pěveckém repertoáru – prakticky všechny musely být pracně rekonstruovány a vyvedeny za zapomnění. Nejen pro mne (a hovořil jsem na to téma s mnoha festivalovými hosty) se proto tento pořad, jakkoli komorní, stal jedním z vrcholů letošního strážnického festivalu.

S hodnotící komisí festivalu jsem se v letošním roce shodl dvakrát. Podruhé to bylo v případě ceny MFF Strážnice 2014, již udělila autorce regionálního pořadu Těšínského Slezska *Poklady z malované truhly* Kateřině Macečkové. Představit region s natolik odlišnými folklórními projevy – syrovou karpatskou gorolskou lidovou kulturou na straně jedné a vysokou kulturou ovlivněným a uhlazeným folklórním projevem slezských měst či svérázným havířským folklórem na straně druhé – to byl věru nelehký úkol, ztížený nota bene tím, že zejména v případě nižinného Těšínska lze vycházet už výhradně pouze z rekonstrukcí provedených místními soubory. Z tohoto hlediska je samozřejmě zdánlivě snazší připravit regionální pořad např. z folklórně živého Podluží, který před dvěma léty za autorství Jitky Matuszkové tak okouzлил přítomné. Ovšem vybrat ze stovek možných účinkujících ty, kteří svůj region ve Strážnici představí, a nevyvolat přítom zlou krev, také rozhodně není jednoduché... S těmito problémy autorka pořadu o Těšínském Slezsku konfrontována jistě nebyla, spíše naopak, ale výsledek byl stejný jako v případě pořadu o Podluží. Zázitek, který zůstane dlouho vryt v paměti, pořad, na nějž se bude ve Strážnici vzpomínat. Kateřina Macečková jednoznačně prokázala naprosto důvěrnou a dlouholetou znalost Těšínského Slezska i všech těch, kteří v něm pro folklórní tradice něco činí, a z malované truhly opravdu vybrala právě poklady. Pro mne, milovníka karpatské kultury, to byla jednoznačně

gajdošská muzika Bukoň z Jablunkova, ovšem obdiv zaslouží všichni účinkující, kteří scénář K. Macečkové naplnili dokonale.

Nebylo jednoduché prodat se po skončení tohoto pořadu proudícími davy a muzicírujícími hloučky na prostranství před stadionem Bludník, odolat všem svodům tradičně dobrého občerstvení a stihnout začátek dalšího klíčového pořadu letošního festivalu na stadionu Zahrada, věnovaného 160. výročí narození Leoše Janáčka. Autoři (Jarmila Procházková, Jiří Plocek, Břetislav Rychlík) se rozhodli připomenout Janáčkovu sběratelskou (a propagátorskou) činnost na poli folklóru (která ovšem byla nemyslitelná bez jeho nejbližší spolupracovnice Františky Kyselkové a také Hynka Bíma a dalších). Jak prozradil jeden z autorů Jiří Plocek, název *Květy nejen do herbáře* měl naznačit základní ideu pořadu, a totiž že píseň je živý útvar a bylo by proto dobré zjistit, jak to s ní po více než 100 letech od Janáčkových sběrů vypadá v ústech současných zpěváků a muzikantů.³ Autoři tedy vybrali písně z Janáčkových sběrů zejména z moravských karpatských oblastí a protilehlých blízkých oblastí slovenských a nechali je zaznít ústy dnešních interpretů, v závěru se dokonce odhodlali k přímé konfrontaci v podstatě Janáčkovského zpracování lidových písní (v úpravě Miroslava Kolacii) v podání smyčcového kvarteta Jiřího Pospíchala s „originály“ po staru jadrně hrající hornácké muziky Petra Mičky (který také spolu se hornáckou zpěvačkou Veronikou Malatincovou v tomto „duelu“ zpíval). Nebyla to v tomto případě sice premiéra, ta zazněla na koncertě nazvaném *Ešče hudci hudú* v brněnském Besedním domě v listopadu 2012, konaném při příležitosti 120 výročí „Lidového koncertu“ v Brně, kam tehdy Leoš Janáček pozval hornácké hudce, nicméně ve strážnické noci a v souvislosti celého pořadu vyzněla tato konfrontace řekli bychom přesvědčivěji a byla také po zásluze oceněna titulem

3 Jiří Plocek: *Květy nejen do herbáře. Pro Janáčka ve Strážnici*. Brno město hudby 8. července 2014. <http://www.mestohudby.cz/publicistika/clanky/kvety-nejen-do-herbare-pro-janacka-ve-straznici>.

laureáta festivalu. Pořad byl bezesporu ozdobou festivalu, jak myšlenkou, tak výběrem účinkujících i průvodním slovem, prokládaným dobovými zvukovými záznamy a historickými fotografiemi. Naprostým překvapením pro mne však byl v jeho rámci gajdoš Juraj Dufek z Bojnic. Nejenom svým muzikantským uměním na nástroje, které si sám staví, ale především pěveckým projevem, jenž jako by vypadl právě z Janáčkových nebo Kyselkové 120 let starých fonografických nahrávek... Škoda jen, že při předvádění Královniček, které poprvé pro Janáčka zapsala na Brněnsku (v Ořechově) Lucie Bakešová, nevyužil autorský kolektiv některého z dětských souborů z Brněnska, kde se královničky pravidelně předvádí již od dob, kdy je znovu „oživila“ Zdenka Jelínková pro regionální pořad Brněnska, který se ve Strážnici konal tuším v roce 1980...

Zcela specifické jsou vždy pořady ve skanzenu. Ať již přehlídkou tradičních řemesel (možná by neškodilo, kdyby autoři mezi tradiční lidové výrobce z Moravy, Slezska a Čech pozvali i řemeslníky ze Slovenska, případně karpatských oblastí Polska), tak programem, který má obvykle scénář připraven pouze rámcově, stejně jako ten letošní, sestavený osvědčenou folklórně humoristickou autorskou dvojicí František Hrňa, Miloslav Hrdý a nazvaný *Pozor na vodu, přátelé*. Autorský záměr se zde podaří podle toho, jak jsou účinkující disciplinovaní, a většinou, stejně tak i letos, to dopadne dobře. A vzhledem k tomu, že v nedělním odpoledni to bývá obvykle to nejzajímavější, co festival nabízí, lze při těchto pořadech a sklence vína ze skanzenových sklepů resumovat. A resumé MFF Strážnice 2014 vyznívá díky pořadům, které jsem se pokusil představit, jednoznačně pozitivně.

*

Zpráva o zájezdu Slováckého krúžku v Brně do Itálie

Miroslav Hebron

Ve dnech 3. – 7.7.2014 jsme díky kontaktům Lucky D'Ambrosové podnikli zájezd do italského městečka Sesto Calende, ležícího na jižním konci jezera Lago Maggiore v Lombardii. Měli jsme se tam zúčastnit regionálního folklorního festivalu, v jehož rámci od nás pořadatelé požadovali zhruba hodinové pódiové vystoupení v sobotu večer a volné muzicírování v ulicích města v neděli večer.

Jelikož bychom v momentální konstelaci sami dali hodinový program asi těžko dohromady, přizvali jsme v rámci přátelských vztahů ke spoluúčasti tanečnický soubor Šafrán. Z krúžkařů se zúčastnilo několik členů taneční složky, relativně početná skupina z ženského sboru a několik členů mužského sboru. Muziku poskládal primáš Pepa Pokorný horko těžko z mladých muzikantů Javorníku a Slováčku. Autobus se nakonec podařilo naplnit téměř do posledního místečka, což mělo příznivý vliv na konečné vyúčtování zájezdu, kdy jsme nemuseli nic doplácet, ale naopak se ještě nějaké korunky vracely.

Je však třeba říct, že potřebný repertoár se mladíci pod Pepovým vedením doučili ještě během prvních dvou dnů pobytu tak, že

byli nakonec schopni doprovodit tanečnický i zpěváky na velmi slušné úrovni.

Čas odjezdu byl stanoven na čtvrtek 3. července v 02.00 hod. od KD Charbulova. Ve stanovenou dobu jsme nastoupili do krásného autobusu zn. Volvo, který nám za velice solidních finančních podmínek zajistil Václav Fila, náš příznivec a manžel zpěvačky Evy Filové. Itinerář cesty stejně jako scénář vystoupení připravil zkušený cestovatel ujo Fajo, i když se sám z důvodu jeho pravidelného prázdninového pobytu u moře v Chorvatsku nemohl zájezdu zúčastnit. Cestou tam jsme jeli na hraniční přechod Hatě a dál po dálnici do Mozartova Salzburku, kam jsme dorazili asi v 9 hod. ráno. Udělali jsme si tam asi čtyřhodinovou pauzu na prohlídku středu města a hradu. Ze Salzburku jsme pokračovali kolem jezera Frauensee a dále tyrolskými Alpami (jak jinak než po krásné dálnici) přes Innsbruck do Vaduzu, kde jsme alespoň z autobusu mohli zahlédnout původní rodové sídlo Liechtensteinů. Potom jsme pokračovali přes Chur na Bellinzonu a dále cesta vedla krásnou krajinou kolem jezera Lago Maggiore až k jeho nejjižnějšímu cípu, kde leží městečko Sesto Calende. Asi v 19 hod. jsme dorazili k místní základní škole, kde nás už čekal pan Angelo, který pozvání pro nás zprostředkoval. Ubytování bylo ve škole v poměrně skromných podmínkách na poschoďových železných postelích, avšak na to jsme byli připraveni a žádný luxus jsme neočekávali (zvláště když nám za noclehy nic neúčtovali). Pan Angelo měl nedaleko školy samoobslužnou jídelnu, kde jsme měli zajištěny na účet pořadatelů obědy a večeře. V pátek jsme měli volný den, který jsme využili k návštěvě Milána, vzdáleného asi 100 km po dálnici. V Miláně se většina z nás těšila hlavně na návštěvu třetí největší katedrály na světě - Duomo, neboť podobně jako kdo neviděl Koloseum, nebyl v Římě, kdo neviděl Duomo, nebyl v Miláně. Osobně jsem doufal, že se snad podaří uvidět i slavnou Leonardovu Poslední večeři Páně, avšak zájem o prohlídku tohoto uměleckého skvostu je takový, že je třeba se předem objednat, což pro nás nebylo možné. Proto jsme další čas věnovali prohlídce od katedrály nevzdá-

lené slavné obchodní galerii Vittorio Emanuele. Zde mě více než spousta luxusních obchodů s nejnovější italskou módou zaujaly mozaiky v antickém stylu na podlaze chodeb galerie, znázorňující ve čtyřech světových stranách symboly Turina, Říma, Florencia a Milána. Po galerii jsme zamířili k další významné památce Milána, kterou je milánský hrad Castelo Sforcesco. Cestou jsme minuli slavné divadlo La Scala, jehož budova působí poměrně stroze a omšele, poněkud mi připomínala Stavovské divadlo v Praze. Jeho skutečná krása a hodnota je však skryta uvnitř, kam jsme se bohužel nedostali. Milánský hrad není na rozdíl od většiny evropských hradů situován na vyvýšenině, nýbrž na rovině uprostřed města. Svojí románskou architekturou ve čtvercovém tvaru s vysokými zdmi, střílnami, strážními věžemi, širokými vodními příkopy s padacími mosty působí vstřícně a nedobytně. V prostorách hradu se nacházejí sbírky milánského muzea, které jsme však z nedostatku času nemohli navštívit. Vyžadovalo by to věnovat jeden den jen samotnému muzeu.

V sobotu večer začal festival setkáním všech účastníků na nádvoří místní radnice, kde se volně muzicírovalo a podávala se studená večeře. Z radnice potom prošli účastníci v průvodu starými uličkami středu města až na náměstí, kde se na jevišti odehrávala samotná vystoupení. Scénář našeho programu připravil zde nepřítomný Zdeněk Fajbus. Vycházel přitom z podobného vystoupení na festivalu v Arezzu v r. 2001. Měla to být určitá fabulace hodové zábavy na Slovácku pod májou, kdy všichni vystupující byli najednou na jevišti.

Přes určité problémy při úvodním nástupu tanečníků na podium s májkou se nakonec podařilo májku na jevišti usadit a začala jednotlivá čísla podle připraveného scénáře (kopaničářský čardáš – SK, ženské pijácké písně – ŽS SK, straňanské a korytňanské – Šafrán, verbuňk – SK, Kopanice/ hrozenké – Šafrán). Během poslední série tanců z Kopanic dostala Lucka od pořadatelů pokyn, abychom vystoupení ukončili, že už jsme vyčerpali přidělený čas.

Z toho důvodu už na další 3 plánovaná pásma nedošlo . Nevím, zda pořadatelé usoudili, že náš program je pro diváky nezajímavý, možná by se však dalo pochopit, že pro tamního diváka byl náš program v cizí řeči v jednom bloku příliš dlouhý. Jak potom diplomatically napsali v místním tisku, naše vystoupení bylo zajímavé, avšak diváky nepochopeno. Osobně jsem měl pocit, že důvodem našeho pozvání byla spíše než zájem o ukázkou našeho folkloru potřeba dostat tam jeden zahraniční soubor, aby mohli-tak jako tomu bývá často u nás-žádat o dotaci z evropských fondů na podporu regionální kultury.

V neděli bylo od nás požadováno až odpoledne a večer volné muzicírování v uličkách středu města, takže jsme volný čas využili k návštěvě městečka Stresa na pobřeží jezera. Zde se každý mohl rozhodnout, jak využije zhruba 5 hodin volného času. Já osobně jsem se rozhodl pro návštěvu ostrůvku Isola Bella s nádherným palácem a zahradami šlechtické rodiny Boromeo, ze které pocházel sv. Karel

Boromejský. Okázalost a přepych paláce a jeho interiérů vybavených vzácným nábytkem, obrazy italských mistrů či vlámskými gobelíny svědčí o obrovském bohatství rodiny Boromeo i celé Lombardie. Pár nadšenců, kteří si nezapomněli vzít sebou plavky, stihlo se ještě vykoupat na pláži jezera. Po návratu do Sesto Calende jsme se převlékli do krojů a vyrazili do uliček středu města. Zde jsme za poměrně značného zájmu místních obyvatel předvedli na několika místech naše tance a písně. Jelikož se nám dosud nepodařilo setkat se se starostou města a předat mu naše dárky, počkali jsme si na něho s Luckou při odchodu z jeviště, kde zahajoval druhý den festivalu. To se nám díky Luccině odvaze skutečně podařilo, pana starostu jsme odchytili, pozdravili a předali mu dárky. Potom jsme se ještě rozloučili s naším hostitelem panem Angelo a poděkovali mu za to, že jsme mohli do Sesto Calende přijet. Tím pro nás v podstatě účast na festivalu v Sesto Calende skončila.

Brzy ráno jsme poklidili naše ubytovací prostory, aby všechno bylo tak jako když jsme do školy přišli, nastoupili jsme do našeho krásného autobusu zn. Volvo a vydali se na cestu domů. Asi po 3 hodinách jízdy po dálnici jsme udělali několikahodinovou zastávku v Padově, abychom „pozdravili“ na Slovácku dobře známého sv. Antonínka Paduánského. Tomuto světcovi je zasvěcena románská bazilika s prvky byzantské architektury Il Santo, kterou začali stavět na jeho počest již v r. 1238, sedm let po jeho smrti. Na centrálním padovském náměstí jsme si stačili v rychlosti prohlédnout ještě opatství sv. Justíny s nádhernou bazilikou, kde jsou uloženy relikvie Evangelisty Lukáše a apoštola Matěje.

Asi ve 14 hod. jsme se s Padovou rozloučili a pokračovali v cestě směrem na Tarvisio, Villach, Klagenfurt a Vídeň do Brna, kam jsme dorazili přesně podle plánu něco před 23 hod. Při průjezdu hornatou severní Itálií jsme nemohli nezpomenout našich dědů, kteří v okolí řeky Piavy museli za I. světové války bojovat za zájmy Rakouska-Uherska, a z nichž se mnozí už více do svých domovů nevrátili.

Závěrem bych chtěl říct, že zájezd považuji za zdařilý především po společenské stránce, neboť jsme měli možnost vidět kus rakouských a italských Alp a řadu vzácných historických památek. Po celou dobu panovaly mezi všemi kamarádské vztahy, účastníci dodržovali stanovené časy a nevyskytly se vážnější problémy. Zvláštní poděkování zaslouží Lucka, která zájezd vyjednala u našich hostitelů a fungovala i jako tlumočnice, a také Zdeněk Fajbus, který připravil scénář vystoupení a itinerář cesty. Uznání patří Pepovi Pokornému, že i přes neúčast kmenových členů muziky dokázal zajistit jejich alternaci z řad mladých muzikantů mimo krúžek.

*

Naše sekundování u veliké věci

Jiřina Lacinová

Naši chlapi se na to chystali dlouho, jen já jsem se – na poslední chvíli – přidala à la “veš do kožichu“. Cítila jsem totiž, že zde nemůžu chybět. No a jako fotograf jsem se nakonec docela uplatnila.

Odehrálo se 13.7. odpoledne v malé obci na pomezí Čech a Moravy, ve Světlé pod Javořicí (nejvyšší vrch Českomoravské vrchoviny, 837 m.n.m.), v místech, v jejichž blízkosti probíhá historická hranice Moravy. Tam už léta chalupaři (neb zde má rodové kořeny jeho paní) můj bývalý – a vlastně i současný -profesní učitel, posléze šéf a spolupracovník, psycholog PhDr. Karel Plocek, takto otec vám jistě dobře známého redaktora Jiřího Plocka (též na akci přítomného).

Byla to krásná duchovně nabitá akce, kde se tradice moravanství včetně té folklorní spojila se současnou úctou a pokorou před hodnotami daleko nás přesahujícími.

Vyjeli jsme z Brna dvěma automobily a během cesty jsme se trochu složitě svolávali, neb nikdo nevlastnil vymoženost zvanou GPS. Kouzelnou cestou s malebnými domáckými výhledy na lesy i

rybníčky jsme se přes pár „kufrovacích“ epizod dopravili na místo, zůstali udiveni nad množstvím přibývších hostů, převlékli se do krojů (teda chlapi) a zaujali pozice u objektu, jehož odhalení a glorifikace měla nadcházet. Jistě už tedy tušíte, že šlo o pomník. Ne ledajaký, nýbrž pomník postavám z moravské kultury nejhodnocenějším (a právem)- slovanským věrozvěstům Cyrilu a Metoději . V jeho záhlaví stojí vytesáno: „Apoštolům Slovanů a patronům Moravy vděčná Morava“.

Pan Dr. Plocek tento pomník nechal vyrobiť dle velmi odborně fundovaných návrhů a sám jeho realizaci financoval- vlastně šlo o splnění jeho osobního snu. Během odhalovací ceremonie vysvětlil svou ideu, včetně jejích historických i osobních kořenů. Řečníci se poté vystřídali s dalším poselstvím (místní kněz, obecní starosta, členové Řádu knížete Rostislava), naši chlapi důstojně zaspívali písně

lidové i kancionální, pak se fotilo, objímalo – všichni cítili, že jsou malým dílkem něčeho velikého...

Nakonec se prozaicky skončilo v útulném pohostinství světel-ských hasičů. Baštili jsme, popíjeli a semtam taky něco v družném duchu s místními pěvecky přidali. Sázím boty, že jsme odjížděli všichni totožně povzneseni, protože tady se spirituální přesah vymykal běžnému standardu...Ještě že jsme u toho mohli být!

*

Milotice 2014

Miroslav Hebron

Ve dnech 8. – 10. srpna se uskutečnil 31. ročník Národopisného festivalu kyjovského Dolňácka Milotice 2014. Páteční a sobotní program probíhal tradičně v malebném prostředí areálu vinohradů a vinařských búd Šidleny.

Hlavním programem pátečního večera byl pořad k 50. výročí založení Varmužovy muziky ze Svatobořic-Mistřína. Po něm měli návštěvníci možnost vidět ukázkou současného slovenského souborového folkloru v provedení Folklorneho súboru Železiar z Košic. Ten mimochodem vystoupil také v Brně na Staré radnici v rámci Brněnského kulturního léta. Jelikož jsem páteční program neviděl, nemohu o něm podat nějaké bližší informace.

Sobotní večer začal medailonem našeho čestného člena strýca Oldřicha Krejčího pod názvem „Sto bohatýrských let“ (jak známo, dožil se tohoto vzácného životního jubilea 6. května t.r.), který autor-sky připravil vracovský národopisec a cimbalista Pavel Petržela. Jelikož je strýcův folklorní život nerozlučně spjat se Slováckým krúžkem v Brně, přizval autor pořadu k účasti také našeho starostu Dr. Štěpánka, kterého jsem nakonec z důvodu jeho pobytu mimo republiku zastoupil já. Sám stoletý bohatýr strýc Krejčí se osobně zúčastnit nemohl, neboť mu to už lékaři nedoporučují. Pavel s ním

však u něho v bytě natočil rozhovor, ve kterém oslavenec odpověděl na několik otázek a byl tak přítomen v programu aspoň prostřednictvím zvukového záznamu. Vzpomínal, jak se z popudu své sestry dostal poprvé na besedu Slováckého krúžku v r. 1936, jak se díky tehdejšímu starostovi JUDr. Kozáčkovi a jeho kontaktům na brněnské radnici podařilo zachovat činnost krúžku i za okupace, kdy byla činnost veškerých spolků zakázána. Zajímavá byla rovněž strýcova vzpomínka na dobu let poválečných, kdy aktivita krúžku dosáhla nevídaného rozsahu. Z podnětu prof. Vladimíra Úlehly se krúžek např. významně podílel na naplnění programu prvních dvou ročníků Strážnických slavností, za přispění Maryny Úlehlové byla na vystoupení v Hradci Králové předvedena obnovená kyjovská skočná, v řadě moravských měst a obcí prezentovala muzika a tanečníci krúžku úspěšné Slovácké akademie, péči krúžku bylo vydáno 7 dílů zpěvníků Slovácké píseňky Dr. Jana Poláčka. Těmito počiny přispěl dle názoru O.Krejčího Slovácký krúžek v Brně významným způsobem k oživení národopisu na Slovácku v období po II. světové válce.

V programu zazněly také některé písně, u kterých přiznal oslavenec své autorství, a to v podání vracovského mužského sboru za doprovodu cimbálové muziky z Milotic. Zážitkem byl především verbuňk Voják su já voják, který parádně zazpíval a zaverboval kyjovský Milan Pokorák ml. K této písni přidal třetí a podle mého názoru velmi zdařilou sloku autor pořadu Pavel Petržela. Jak přiznal, než s ní vyšel na veřejnost, nechal si text schválit od strýca Krejčího, kterému se rovněž líbila. Jak je vidět, i takto může vzniknout lidová píseň. Mylná je představa některých folklorních fundamentalistů, že pravá a dobrá lidová píseň je jen ta, která nemá autora.

Hlavním sobotním programem byla Klenotnice 2014, ve které se představily cimbálové muziky, sólisté a mužské a ženské sbory z kyjovského Dolňácka. Hold bych chtěl vzdát především Jaromírovi Nečasovi, který za doprovodu cimbalisty Jury Petru zaspíval „Súdili synečka v Kyjově na právě“ ze Sušilových Moravských národních písní a s cimbálovou muzikou Hradisko pěkně zazpíval i náš další

člen Jaroš Homola. Svůj tradičně vysoký standard předvedl mužský sbor z Kyjova v pásmu odvedeneckých písní, ve kterém je doprovodil Václav Kovářík z Brněnských gajdošů na ozembouch. I když se zdálo, že měla Klenotnice divácký úspěch, osobně jsem měl dojem, že tam snad s výjimkou J. Nečasa nebylo nic, čím by vyčnívala z řady standardních klenotnicových programů.

Závěrečným pořadem sobotní noci bylo "Nokturno aneb setkání zpívajících duší", které připravil nebo spíše měl připravit Pavel Růžička. Měl připravit říkám proto, že na můj vkus bylo v programu až příliš mnoho improvizace. Spoléhat se na to, že situaci zachrání účast folklorní legendy Jaromíra Nečasa či Jury Petřů nebylo asi příliš šťastné, nějaký pevnější scénář by jistě nebyl na škodu. Nicméně se nakonec okolo ohně vytvořila dobrá atmosféra a spontánně se muzicírovalo až do pozdních nočních hodin.

Ráno mě v autě na provizorním parkovišti na poli před Šidlenama kromě sluníčka probudil mužský zpěv. Hlas se mi zdál od začátku nějaký povědomý a jak jsem po chvíli zjistil, byl to kdo jiný než náš věrný příznivec Jožin Strýček, který „jel“ nonstop už druhou noc. Dlužno dodat, že to na něm zanechalo stopy, ale na druhou stranu je třeba uznat, že v tuto pokročilou hodinu se jeho produkci stále ještě dalo říkat zpěv a ne opilecké vybřeskování, jak se často při takových příležitostech stává...

Nedělní program začal ve 14 hod. v krásném prostředí zámeckého nádvoří koncertem duchovní hudby a zpěvu v podání Milotského farního smíšeného sboru. Nevím, jestli by mi to mohl někdo z krúžkařů dosvědčit, neboť jsem tam žádného neviděl, avšak troufám si tvrdit, že sbor zazpíval moc pěkně. Pro posluchače byl koncert jistě pěkným kulturním zážitkem, i když v jiném než folklorním žánru.

Na stejném místě potom následoval program „Tance zapomenuté Bohem i lidmi“, připravený a moderovaný Pavlem Petřelou. Zde mě kromě obnovené vracovské sedlčké v podání vracovjanů (byli oblečeni do nově rekonstruovaného vracovského kroje

z poloviny 19. století) a vacenovské skočné předvedené vacenovskou chasou, zaujal především ženský starodávný a v podání vracovských děvčat obnovený tanec „obcházaná“, při kterém děvčata drží každá za jeden roh šátek či plachtu (např. na poli), takže ho tancují vždy minimálně 4 děvčata nebo počet, který je násobkem čtyř. Tanec se tancoval při různých příležitostech jako např. u muziky, při rodinných oslavách ale i při polních pracích. Zvlášť honosné bylo jeho provedení při zavádění nevěsty k začepení. V duchu jsem dal Pavlovi za pravdu, že takový krásný a vznešený tanec se neměl nechat upadnout v zapomnění. Nemuselo by dnes možná docházet k tomu, že se děvčata svými tolik diskutabilními „kolečky“ pletou chlapům do verbuňku. Chtěl bych zde ocenit především neúnavnou činnost Pavla Petržely na poli „národopisné archeologie“, jejíž význam si dnes jen málokdo uvědomuje a která snad bude někdy v budoucnu patřičně doceněna. Zdena Jelínková by jistě z jeho počinů měla velkou radost.

Program festivalu dále pokračoval za pěkného slunečného počasí v zámeckém parku. Zajímavý byl pořad mužských a ženských sborů Moravské národní písně, připravený Jožkou Varmužou. Znovu se potvrdilo, že Sušilova sbírka je nevyčerpatelnou pokladnicí moravských lidových písní, poskytující muzikantům a zpěvákům na Slovácku písňový materiál, z něhož značná část ještě stále čeká na svoje zpracování.

Druhým pořadem v zámeckém parku bylo společné vystoupení souboru Drienovec z partnerského slovenského města Bánovce nad Bebravou a Slováckého krúžku Milotice v pořadu „Co by kamenem dohodil ...“. Dle reakce obecnstva se pořad divákům líbil a především ukázka živějšího slovenského folkloru byla příjemným oživením nedělního odpoledne.

Ve dvou zbývajících pořadech se představili bývalí členové folklorních souborů na Kyjovsku (pořad „Ve výslužbě“) a kyjovská cimbálová muzika Hudci, slavící 20 let od svého založení. Jelikož jsem už tyto programy neviděl, nemohu je komentovat.

Celkově hodnotím úroveň festivalových vystoupení velmi pozitivně, k čemuž kromě pěkného letního počasí jistě přispělo umístění festivalových vystoupení do vinných sklepů Šidleny a areálu milotského zámku. Návštěvu festivalu v Miloticích mohu proto do budoucna všem příznivcům kyjovského Dolňácka vřele doporučit.

*

Čtvrtstoletí s Kristem - MFF Brno a Ženský sbor SK

Mirek Dostál

V sobotu 30.8.2014 se v prostorách nádvoří Nové radnice v Brně odehrával hlavní festivalový koncert XXV. MFF Brno, který ředitel festivalu Milan Zelinka nazval příznačně „Čtvrtstoletí s Kristem“. V pořadu účinkovaly brněnské folklórní soubory Jánošíček, Javorník, Májik a Púčik, koncert zahajoval Ženský sbor Slováckého krúžku v Brně. Brněnský folklórní festival byl založen v roce 1990 z iniciativy dnešního ředitele festivalu, a tehdejšího starosty

brněnského Slováckého krúžku, J.M.Krista. Od té doby se festival pevně zařadil do struktury nejdůležitějších folklórních akcí na Moravě a získal řadu mezinárodních standardů. Když na začátku prázdnin oslovil Milan Zelinka jménem MFF Slovácký krúžek se žádostí o účinkování, snažily se jednotlivé složky krúžku přání festivalu vyhovět. Na festivalu vystoupil ve dvou dětských pořadech Slováček, ale s ohledem na pozdní termín příprav se z dospělých složek krúžku bohužel podařilo sestavit „pouze“ Ženský sbor.

Naše děvčata nastoupila na nádvoří Nové radnice v silné sestavě a v nádherných hornáckých krojích zaspívala á capella směs hornáckých písní. Výběr písní i jejich přednes měl jiskru a velmi se blížil svým charakterem k projevům nejlepších hornáckých sborů. Při vystoupení mohl divák, kromě vyrovnanosti zpěvu celého sboru, ohodnotit čistotu a nádherný hlas sólistky sboru, Evy Tučkové – Práškové.

Škoda jen toho, že v době vystoupení našich děvčat končil souběžný program na Náměstí svobody, v důsledku čehož se na nádvoří radnice trousili diváci, což poněkud rušilo začátek koncertu, právě v době vystoupení našeho sboru. Z druhé strany však Ženský sbor odvedl dobrou práci a je mi radostí jim touto cestou poděkovat.

Oslava 100let od narození PhDr. Ludvíka Kunze, CSc. v Paláci u šlechtičen

Mirek Dostál

V letošním roce vzpomíná folklórní veřejnost 100 let od narození významného etnologa a folkloristy, zakladatele a ředitele Etnografického ústavu v Brně, PhDr. Ludvíka Kunze, Csc. Dr. Kunz se narodil 26.8.1914 v Osíčku u Holešova a zemřel 20.5.2005 v Brně.

Ve svých muzejních výzkumech se Dr. Kunz zaměřil na regiony Valašska, Hané a Záhoří. Ludvík Kunz se ve svém celoživotním

díle věnoval širokému spektru materiální a nemateriální kultury, zejména v oblastech týkajících se tradiční hudby, krojů, způsobu života a hospodaření, obřadním zvykům a další folklórní problematice. Svou prací též nemalou mírou přispěl k rozvoji muzejnictví. OD r. 1947 byl odborným pracovníkem Etnografického ústavu v Brně a od r. 1949 do r. 1978 jeho ředitelem.

Ve středu, 24. září letošního roku, pořádal etnografický ústav slavnostní vzpomínkový pořad k oslavě výročí 100 let od jeho narození. V programu účinkovala známá brněnská folklórní uskupení, z nichž jmenujme alespoň BROLn, Brněnské gajdoše, a účastnily se jej významné folklórní osobnosti. Z pohledu Krúžku je důležité, že v pořadu také v krátkém vstupu účinkoval Mužský sbor Slováckého krúžku s pásmem z Hanáckého Slovácka „Až pojedu přes Tuřany“. Vystoupení sboru a capella patřilo k těm zdařilým, mimo jiné i proto, že akustika v prostorách Etnografického ústavu je vynikající. Protože se souběžně konala krúžkařská beseda u cimbálu, musel ke své lítosti sbor po svém vstupu prostory EÚ opustit, přesto, že by bylo jeho setrvání pro všechny účastníky příjemnou záležitostí.

Oslavy Dnů Bukoviny

Franišek Severin

U sochy sv. Václava v Bukovině (okr.Blansko) se konaly 27. a 28. září oslavy pod názvem Dny Bukoviny. V rámci oslav Dne české státnosti nechala obec zrekonstruovat sochu sv.Václava. Kromě opraveného symbolu české státnosti zde slavili i nový prapor, který Bukovině schválil parlament. Občané této malé obce na Blanensku tedy měli co slavit.

Po setmění občané Bukoviny zaujali místo u sochy Sv. Václava. Za doprovodu cimbálové muziky Slováckého krúžku a písně „Keď sme precházali z Uher do Moravy..“ prišli zpěváci a zpěvačky k pomníku. Zde k uctění památky padlých bukovinských občanů za 1. světové války zazněla státní hymna. Členové Slováckého krúžku byli její interpretací poctěni. Za svitu svíček potom zahráli a zazpívali ještě několik písní s vojenskou tematikou.

Po skončení tohoto obřadu se zpívalo a tančilo u cimbálu až (skoro) do rána. Přestože měl být konec ve 24 hodin, přidával primáš na přání další a další písně. Občané nešetřili chválou nad širí repertoáru a profesionalitou všech. Byla to skvělá reprezentace Slováckého krúžku v regionu pro který není Slovácký folklor typický, ale je po něm lačný. A to nám všem přeje jde.

*

Setkání Krúžků na Moravských Kopicích

4. – 5. října 2014

Jana Hůsková

Po třech letech jsme byli na řadě s organizací Setkání Krúžků. Z.Kristová, která akci vždy výborně zajistila, si tentokrát hrála „oudy“ v moři na Jihu, museli jsme se tedy postarat sami o zdárný průběh.

Vyjeli jsme po deváté v sestavách, nevěstících nic moc: žen pět (šestá se připojí posléze), chlapi tři a za muziku Pepa. Starostu naložíme cestou, začal hned mluvit o programu a hlavně o sedmdesátinách „richtára“ P.Fajkuse. Za zmínku stojí, že kromě různých pálenek dnes ochutnáváme i whisky!

Za protivného mrhnutí jsme dojeli do Uherského Brodu. Čekaly nás tu pouťové atrakce a před muzeem Mirek Ž. s lahví. Škoda, že přišel jen pozdravit. Po chvíli si nás vyzvedl P.Popelka (ještě stále ředitel muzea). No, a protože ho Jiřina ukecala, Ferda je prvním psem mezi návštěvníky muzea vůbec.

Prohlídku začínáme v expozici J.A.Komenského, s citátem u vchodu: „Všichni na jednom jevišti velikého světa stojíme a cokoli se tu koná, všech se týče.“ Informační panely střídají knihy, nahlédli jsme do Studnice poznání s animací a čteným komentářem... není možné vstřebat tolik poznatků najednou, to chce další, a hlavně delší návštěvu. Z hlediska folklórního je nej... 2.patro s výstavou místních krojů i zařízení domácností. Něco je za sklem, něco ne, hlavně kroje a nábytek jsou volně přístupné. Na otázku, kdo to udržuje, pan ředitel řekl, že mají šikovné kurátorky a dost sběrů. „Je lepší, když se na to návštěvníci můžou podívat zblízka, nebo si i sáhnout. - Bez skla je to lidštější. - Zvlášť vzácné kusy tu nejsou, ty bychom museli dát do vitrín. - A co váš svatební kroj?“, směje se někdo. P.Popelka byl vedle něj zvěčněn (ženil se před 50 lety). Také slyšíme o zajímavých knihách, které vydal. Vezme večer něco na ukázkou i na prodej. Dole

v sále vyslechneme část pásma, složeného z úryvků knih J.A.Komenského (už nebyl čas na celé).

Ve 12,20 jsme odjeli přes Bánov a Bystřici p.L. ke Kopánkám. Na internetu je psáno: „Kopánky jsou rekreační a školící středisko, které naleznete v CHKO Bílé Karpaty v nadmořské výšce 650 m, na úbočí kopce Mikulčin Vrch. Máme zde výjimečně čisté ovzduší a panenskou přírodu.“ Uvidíme. Už zase mrholí, dalekohled bude starostovi na draka! Netrvá dlouho, jsme u velké chaty. Pražští i bratislavští krúžkaři už tu jsou, ale na vítání ještě není čas. Klíče od pokoje, pak batoh, pití, svačinu a ven... Už je veselo, všeobecné objímání a zavdávání nebere konce. Po nezbytných informacích ohledně tras (delší má cca 15 km, kratší 5 km) vyrážíme do mlhy. Některé lidi právě počasí odradilo od delšího výšlapu. „Když není nic vidět, proč se budu trápit?“ Zase se líp dýchá, ne? Kolem bufetu na Trojáku se ještě vezeme, dál už mažeme po svých. I přes mraky lze sem tam zahlédnout protilehlý kopec, např. „horenku Chabovou“ jsme viděli celkem dobře (a chalupy Vyškovce jsou prý stále částečně obydlené). Starosta vytahuje na světlo boží zajímavosti o domech panonského typu, upozorňuje na „krivé drevo“ a došky na stodolách (kdysi). Poslední dvě střechy zůstaly v provedení dle místního zvyku: z vyklepaných plechových sudů od asfaltu. Pořád ještě živíme naději, že se někdo nahoře umoudří...

V sedle hlavního hřebenu Karpat se dělíme. Skupina A si vyšlápne na Mikulčin vrch a poté se vrátí, my jdeme dál po žluté a silnici. Na okolních kopcích jsou

vidět samostatná hospodářství, dole Lopeník, pak Žitková - Čierné a taky Vlčí vrch (to už je SR). Uhýbáme do kopce, po červené míříme na Kykulu a „naši pán starosta“ se k dalšímu výkladu posadili na mez plnou mateřídoušky (zda za to mohla mokrá tráva nebo už to byla ztráta stability, lze se jen domýšlet). Jazyk se mu nepletl, takže i zde se dovíme, že si máme všimnout sena, sklizeného tradičním způsobem do kop, po kterých voda dobře steče, a novodobého „strojního bordelu“ kolem každé usedlosti. Některé zemědělské stroje by patřily spíš do muzea, ale místní si s opravami umí poradit. A dočkali jsme se: mlha je pryč, jen sem tam mráček se objevil. Šlape se nám pěkně. V hospodě na Kykule je svatba, pivo si dáme venku. Po krátkém odpočinku pokračujeme na kopec zvaný Machnáč. Všude kolem jsou ocúny a na vrcholu velíme k poslednímu fotu, než to s námi půjde z kopce. Doslova i do písmene! Útvar se roztáhl poněkud víc, první posledního nedohlédli... V padáku k silnici na slovenské straně dostala kolena zabrat. Odjíždíme všichni v 18,35. Za dvě minuty zvoní mobil: kde jsme, kde je víno, už je večere... stačí vydržet. Na hotelu jsme za chvíli, dole už se samozřejmě zpívá. Hodíme se trochu do gala a meteme. Řízky se salátem zbyly na všechny, poté chystáme první várku občerstvení. Už dojeli i Macháčci a Hana se ptá, jestli může zpívat s náma. Určitě. Starosta pronesl zahajovací proslov po osmé a chasa nastoupila ke Kulibajovi v kopaničářských krojích. Poté řekl P. Popelka pár slov o knížkách, které po dohodě přivezl (první zájemci si je mohli koupit hned, další lze poslat na dobírku), zazněly gajdy i jeho zemitý zpěv. My jsme nastoupily k Brezovským (které nás kamarádky nechaly zpívat v triu celé!), následné Čardáše Pepa doprovodil s houslemi.

Potom už byl prostor pro volnou zábavu. Nám začala zuřivým sháněním druhé lahve z dárkového balení pro P.Fajkuse (po nějaké době se viník doznal a Mirek D. situaci zachránil). Oslavenci jsme popřáli i zazpívali „živijó a Sto lat.“ Někteří skalní konstatovali, že nás tak málo ještě nebylo. Když vzal V.Petratur židli a harmoniku na plac, byl tam za chvíli kdekdo. Něco zpívaly zvlášť ženské, většinou

„jedeme“ společně, tyhle chvíle bývají nejlepší. Zrušili to sólisté, kteří se chtěli uplatnit... Guláš (2.večeře) akceptovala větší část osazenstva, a znovu se hrálo do zpěvu i tance. Končím v jednu, stačilo. Sál už je poloprázdný (ale hlavně zpívají dvě partie, to nemusím).

V 7,45 se zvenku ozvala harmonika a „Ej ráno, ráno...“ Jíra právě došla s Ferdou ze špacíru (jen v pyžamu, navíc se dvěma hříbky). Snídáme poněkud netradičně burčák, k té pravé krmi jdeme v 8.30. Poté sbalíme, naložíme a v 9.30 startujeme do Starého Hrozenkova. Před Info-centrem čeká bývalý primáš Jirka B. se synem. Paní průvodkyně si na nás vzala megafon, vyslechneme něco o Kopanicích obecně i o místě, kde se právě nacházíme. Pro ty, kteří stáli vzadu, případně se věnovali jiné činnosti, uvádím pár podrobností.

Starý Hrozenkov: centrum Moravských Kopanic se nachází v malebném prostředí CHKO a dnes již i biosférické rezervace Bílé Karpaty. První organizované osídlení vzniklo určitě současně s moravskouherskou hranicí v 11. století. Nešlo o poddanskou ves, ale o

osídlení rozptýlené po celém území obce, která tehdy zahrnovala katastry Žítkové, Vyškovce, Vápenic, do r.1791 i Lopeníku a velkou část území okolních obcí moravských i slovenských. Bylo to svobodné pohraničí zvané též „Hrozné Pusty“ nebo „Pusty Hrozinkow.“ První přímá písemná zmínka pochází z r.1261. Po r.1600 byla na současném místě založena ves Hrozinkov, osazená obyvateli okolních samot. Kraj trpěl vojenskými vpády Tatarů, Turků, Kumánů, Kuruců a řady dalších. Také poskytoval útočiště psancům z doby po husitských válkách a bělohorské porážce. Život zde byl tvrdý, ztěžovaný zásahy vrchnosti, které zakazovaly jakoukoliv výrobu mimo chov hovězího dobytka a zemědělství, což vedlo k hospodářskému zaostávání kraje. Lid se déle držel svých tradic, čímž se zachoval národopisný svéráz vyjádřený krojem, vyšívkami, písněmi, nářečím, stavbami a zvyky. Od 19.stol. je ustálen název Starý Hrozenkov. Ke kulturním památkám obce náleží farní kostel Panny Marie v pozdně barokním stylu z r. 1774, barokní socha sv. Jana Nepomuckého a u rybníka stojící kaple ze 17.stol. Každoročně se zde konají tradiční Kopaničářské slavnosti (v obci působí mužský a ženský sbor i folklórní soubor Kopaničář). Dnes na území žije 918 obyvatel a Starý Hrozenkov je jedním z nejvýznamějších hraničních přechodů mezi Českou a Slovenskou republikou.

Když jsme uspokojili choutky nákupy knih, cédéček a drobností, podařilo se nám „spáchat“ společné foto. Záběry budou jistě unikátní: místo nás stáli na schodech fotografové (abychom měli kostel za zády) a Vlado dokonce ležel na mezi... Po tomto výkonu se loučí Slováci. Větší část z nich chtěla zajít na mši a po jedenácté odjet. V tu dobu ještě z výšlapu zpět nebudeme.

V 10.30 vyjely zbylé dva autobusy nahoru k OÚ Žítková. I na tomto místě je dobré připomenout některá fakta:

Žítková je rozlehlá příhraniční kopaničářská obec založena po r.1750 na území poznamenaném nájezdy Tatarů, Turků a Kuruců v 16. a 17.stol.. První písemná zmínka je z r.1830. Ještě dnes je zde možné najít soubor původních domů. V oblasti zvané Hutě stávala

sklárna (zničená v 18.stol.). Severně od obce je kostelík Panny Marie Kopaničářské z r.1991 a z okolí je vidět daleko na Slovensko. V současnosti je obec v povědomí především díky vlně zájmu o pověstné žitkovské bohyně, proslulé léčitelským a věšteckým uměním, moudrostí a schopností pomoci lidem v nouzi.

Pomalou šlapeme „silniční hřebenovkou“ kolem hotelu Kopanice k farmě, kde se říká „na Černých“ (asi 2 km). Je parádně, ale zase se najdou remcalové: včera bylo lezavo, dnes je jim horko! Okolí je nádherné za každého počasí, jen je za slunka o něco víc vidět, že ano. Netrvá dlouho a jsou tu ovce. Návštěvu domlouval J.Juriga, ale paní domácí nebyla připravena na takový zájem o sýry „Od zvoníčky“ a žinčicu... navíc je tu sama, čekáme dost dlouho, než vše rozleje a naváží. Poté nás ještě vedla do dojírny a řekla pár slov k chodu farmy (dojí se 2x denně, vysvětlila, co je to senáž, a jsou na 35 – 40 kusů dva). Po rozloučení sejdem o kousek níž a okukujeme domek, ve kterém prožila svůj život poslední žitkovská bohyně Irma Gabrhelová (1905 – 2001). Možnosti navštívit a prohlédnout si jej jsme nevyužili, trochu nás tlačil čas. V tomto místě se odpojila „výpadová skupina“ čítající čtyři kusy a psa: pokračovali špacírem po další části Kopanic, zatímco my jsme se doštrachali za postupného odkládání svršků k autobusům. Ve dvě se rozloučíme s Pražáky a bez ohledu na původní domluvu (ohledně zastávky na pivo, kafe či polévku) fičíme rovnou do Brna! Inu, největší „buřiči“ v autobusu chyběli a o něco méně zdatní diskutéři spali. Do cíle jsme tak dorazili v nebyvalém klidu a mám za to, že nikdo obětovaného víkendu nelitoval.

*

Vinařovo okénko

Ach Bože prebože, co robít mám...

Mirek Dostál

„Ach Bože, prebože co robít mám, vinobraní přešlo, vína nemám, vyválám sudy, doprostřed budy a pujdu do šenku, kde hrajú dudy“.

K žádnému jinému roku se text této písničky nehodí tolik jako k letošní sezóně. Z médií, ale i z přímých výpovědí vinařů napříč celou vinařskou oblastí Jižní Moravy, je zřejmý smutný závěr - sezóna byla velmi špatná a řadě vinařů zbyly jen oči pro pláč.

Rád bych rozebral příčiny slabé úrody (slabé jak z hlediska množství, tak i kvality sebraného materiálu). První příznaky možných problémů vlastně začaly již v zimě. V průběhu zimy de-facto nepřišel pořádný mráz a bylo podprůměrné množství srážek. Také jaro mělo podprůměrné množství srážek a léto ve své první polovině dokonce jejich katastrofální nedostatek. Naopak ve druhé polovině léta, zhruba od poloviny srpna začalo pršet, a jako by chtěla příroda dohnat srážkový deficit, přešlo a přešlo a nepřestávalo...

Mírná zima měla základní negativní dopad ve skutečnosti, že nedošlo k redukci přezimujících škůdců, počínaje formami patologických hub, přes žravé a savé škůdce, konče škůdci z řad hmyzu. Brzký příchod jara spolu se současným dostatkem potravy způsobil nadprůměrný nárůst počtu u nás přezimujícího ptactva. (Z vlastní zkušenosti jsem letos zaznamenal trojí vyvedení mláďat u kosů s následkem přemnožení).

Suchý průběh jara a léta většina vinic díky hlubokému kořenovému systému vinné révy bez úhony zvládla, ačkoliv se projevovaly problémy s velkou úmrtností a malými přírůstky u nových výsadeb a mladých vinic. V důsledku sucha a nadprůměrné úrodě v r.

2013 nastalo však letos také u ovocných stromů snížení úrody, buď byla malá násada, nebo došlo k vysokému letnímu propadu.

Z hlediska vývinu hroznů byl jako rizikový faktor pouze vysoký tlak padlí v důsledku vysokých teplot, ale s tím si již většina vinařů dokázala poradit. Před nástupem dešťů v polovině srpna se zdálo, že by letošní úroda mohla být dobrá přesto, že bobule byly díky suchu malé velikosti.

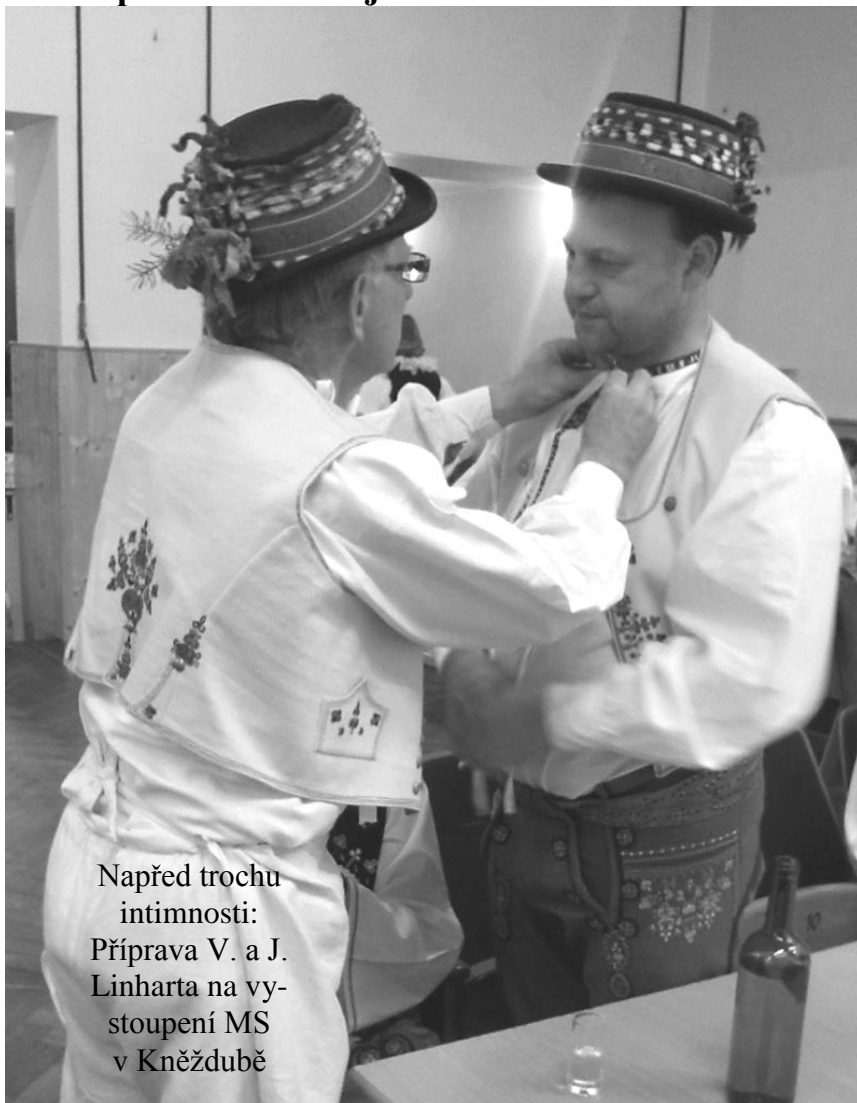
Problém nastal náhlou změnou charakteru počasí v druhé polovině srpna. Současně se projeví všechny negativní jevy z dřívějších období roku. Vinice začaly být nadměrně napadány ptactvem, které se v důsledku přemnožení a nedostatku jiného ovoce zaměřilo na ataky vinic dokonce v době, kdy víno zdaleka ještě nebylo zralé. Přemnožený bodavý hmyz také začal významnou měrou narušovat jinak zdravé hrozny. V důsledku nástupu dlouhotrvajících a dosti intenzivních dešťů bobule vína popraskaly. Ptactvem a hmyzem napadené a popraskané bobule začaly hnit. Dlouhotrvající a opakující se srážky pak zapříčinily rychlý rozvoj hnilob v době, kdy již bylo pozdě na agrochemické zásahy. Projevil se i další faktor. Slupky některých odrůd ztrácely pevnost a bobule staly se přístupné i pro včely, které se jinak živí pouze narušenými bobulemi.

Výsledek souhry těchto negativních faktorů byl mnohdy katastrofální stav vinic, který nutil vinaře k předčasným sběrům, vysokým probírkám se ztrátami až 50 % úrody. Předčasné sběry pak měly negativní vliv na jakost sebraného materiálu.

Jak praví staré lidové přísloví, mírná zima znamená hubený rok. To platí letos v plné míře. Neodpustím si však ještě jednu poznámku. Za vše může člověk, který ve své bezohlednosti rabuje přírodu s důsledky, které kromě jiného mají vliv na změny klimatu. Je to problém, o kterém již bylo napsáno mnoho, ale který není z důvodu lidské chamtivosti řešen.

*

Fotoreportáž z akcí z jara a léta 2014:

Napřed trochu
intimnosti:
Příprava V. a J.
Linharta na vy-
stoupení MS
v Kněždubě

D. Holý za doprovodu J. Pokorného
v Etnografickém muzeu (90 let ČR)

M. Hrbáč
ve společnosti dal-
ších primášů na be-
sedě SK při oslavě
narozenin D. Holého

Která je pravá?
A. Janíková má „sátiny“

Slovácký krúžek v Brně

Lucka D' Ambrosová se nám vdáva. Ale že ji to sluší!

Zato chasa to uměla v Bučovicích pěkně roztočit!

Slovácký krúžek v Brně

Mužský sbor popřál Zdeně Kristové
od srdce a s kytíčkami, a hle, jak ji to
rozparádilo!

Receptář

Jitrnice (bez bližšího regionálního určení)

Historie receptu: Jemné a dobře uvařené maso z vepřové hlavy, jater, plicek a brzlíku tvoří základ kvalitních jitrnic. Venkovský řezník pomlel maso na mlýnku, dostatečně ochutil kořením, řádně promíchal, pečlivě „zašpilkoval“ a pozorně uvařil. Na zabijačkovou večerní hostinu „karminu“ se čerstvé jitrnice i jelita upekly dozlatova v troubě a bohatě se zapíjely dobrým vínem. Další dny se servírovaly s vařenými bramborami. Studené jitrnice, nakrájené na koleka s cibulkou a octem bývaly na svačinu nebo k večeři.

Potřebné ingredience: 1/2kg vepřových jater, vepřový kořínek, vepřová hlava, ½ kg housek, 10 g tluč.pepře, sůl, 10 g zázvoru, špetka majoránky, 4 stroužky česneku, vepřová střívka, špejle, sádlo na opečení.

Postup: Vepřová játra rozdělíme na 2 díly. Polovinu dáme vařit s vepřovou hlavou, plícemi, srdcem a jazykem. Druhou syrovou polovinu jemně nasekáme. Vařené maso rozsekáme, přidáme k němu syrová játra, polévkou dobře namočené housky, koření, utřený česnek a sůl. Sekaninu dobře zamícháme a podle potřeby zředíme mastnou polévkou. Vepřová, dobře vypraná a čistá střívka z jedné strany zašpejlíme. Pomocí stříkačky sekaninou naplníme, zašpejlíme je na druhé straně a dáme vařit do vařící polévky na několik minut. Když jitrnice vyplavou, jsou uavřeny. Ihned vyndáme, popícháme je jehlou a opečeme na sádle.

dodala JL

(Zdroj:

„Ochutnejte Moravu- Minikuchařka moravských receptů“, JMK 2009)

A dobrou chut'!

*

Závěrem lidová pranostika

*„Utní z buku třísku: je-li suchá,
bude zima tuhá;
je-li však vlhká, bude zima
mokrá.“*

*

Na tomto čísle se podíleli: J. Lacinová, M. Dostál, autoři příspěvků.
Fota dodali: J. Lacinová, L. Vylam, H. Dvořáková, V. Štěpánek,
K. Barták, J. Coufal, L. D' Ambrosová, M. Stanislav.

Redakce si vyhrazuje právo redakčních úprav zveřejňovaných příspěvků.

Příspěvky zasílejte na adresu jir.lacinova@seznam.cz

Fotky zasílejte na adresu: dostal.mirda@seznam.cz

*

Krúžkozor vydává Slovácký krúžek v Brně za finanční podpory statutárního města Brna.

Vychází 3x ročně nákladem 80 kusů.

Je též publikován na www.kruzek.cz.

Odpovědný redaktor: Jiřina Lacinová

Autor obálky: Jaroslav Homola

